

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul XIV — Nr. 492

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 9 iulie 2002

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>	<u>Pagina</u>
LEGI ȘI DECRETE		
400.	— Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată	4
555.	— Decret privind promulgarea Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii	5–16

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. — Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102 din 27 iunie 2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar

nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 29 iunie 2001, cu următoarele modificări și completări:

1. La articolul I punctul 2, alineatele (2) și (3) ale articolului 3 vor avea următorul cuprins:

„(2) Reconstituirea dreptului de proprietate pentru persoanele fizice prevăzute la art. 9 alin. (1) din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările ulterioare, se face pentru diferența dintre suprafața primită de familie și cea adusă în cooperativa agricolă de producție sau preluată în orice mod de aceasta, dar nu mai mult de 50 ha de proprietar deposedat.

(3) În cazul în care în localitate nu există suprafețe de teren agricol, pentru a satisface integral cererile, în condițiile prevăzute la alin. (2), reconstituirea dreptului de proprietate se va face, la propunerea comisiei locale, din suprafețele de teren agricol trecute în proprietatea comunei, orașului sau municipiului, conform art. 49 din Legea nr. 18/1991, republicată, din terenul comunelor limitrofe pe raza cărora se află terenul agricol solicitat, prin transfer de anexe cu validarea comisiei județene, precum și prin hotărâri judecătorești rămase definitive și irevocabile.“

2. La articolul I punctul 4, articolul 4¹ va avea următorul cuprins:

„Art. 4¹. — Pentru terenurile proprietarilor deposedați, persoane fizice, pe care se află bazine piscicole naturale și bazine piscicole amenajate, sere sau plantații de hamei în funcțiune la data aplicării prezentei legi, restituirea se face pe alt amplasament, dacă există suprafețe suficiente, sau se acordă despăgubiri în condițiile legii.“

3. La articolul I punctul 7, alineatul (1¹) al articolului 6 va avea următorul cuprins:

„(1¹) La reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere este admisă numai proba cu înscrisuri: acte de proprietate, cartea funciară, cadastru, cererile de înscriere în cooperativa agricolă de producție, registrul agricol, evidențele cooperativei agricole de producție, ale amenajamentelor silvice și pastorale, precum și alte înscrisuri, cu dată certă din perioada respectivă.“

4. La articolul I punctul 9, alineatele (1) și (4) ale articolului 6¹ vor avea următorul cuprins:

„Art. 6¹. — (1) În situația în care anumite suprafețe sunt revendicate de 2 solicitanți, dintre care unul este proprietarul deposedat prin măsurile abuzive aplicate în perioada anilor 1945—1959, iar cel de-al doilea este persoana care a fost împrumutată cu teren preluat de la fostul proprietar, teren ce a fost preluat în orice mod de cooperativă sau de stat, se va restitui în natură ambilor solicitanți, în limita resurselor de teren existente.

.....
 (4) Aplicarea prevederilor alin. (1)—(3) nu poate afecta drepturile dobândite în condițiile art. 2 alin. (2).“

5. La articolul I punctul 20, alineatul (1) al articolului 15 va avea următorul cuprins:

„Art. 15. — (1) Persoanelor fizice prevăzute la art. 37—39 din Legea nr. 18/1991, republicată, cu modificările ulterioare, li se reconstituie dreptul de proprietate pentru terenurile agricole și pentru diferența dintre suprafața primită și cea avută în proprietate, dar nu mai mult de 50 ha de proprietar deposedat.“

6. La articolul I punctul 24, articolul 19 va avea următorul cuprins:

„Art. 19. — În cazul în care pe suprafețele de teren care fac obiectul reconstituirii dreptului de proprietate în condițiile prezentei legi se află investiții funcționale, valoarea acestor investiții rămasă neamortizată se recuperează de la noii proprietari într-o perioadă de maximum 10 ani.“

7. La articolul I punctul 28, articolul 22¹ va avea următorul cuprins:

„Art. 22¹. — Suprafețele proprietate de stat formate din terenurile realizate pe seama îndiguirilor, desecărilor și altor lucrări de îmbunătățiri funciare, din terenurile fermelor de stat existente la data intrării în vigoare a Legii nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare, din cele preluate de la Domeniile Coroanei sau de la Ministerul Apărării Naționale rămân în domeniul public al statului și nu pot face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate.“

8. La articolul I punctul 30, alineatul (1¹) al articolului 23 va avea următorul cuprins:

„(1¹) Structurile reprezentative ale unităților de cult, înființate până la data intrării în vigoare a prezentei legi, pot dobândi în proprietate, prin constituire, suprafețe agricole în limitele prevăzute la alin. (1), din terenurile disponibile ale consiliului local respectiv, după aplicarea prevederilor prezentei legi.“

9. La articolul I punctul 31, alineatul (4) al articolului 23 va avea următorul cuprins:

„(4) Unităților de învățământ preuniversitar cu profil agricol sau silvic, care nu au deținut în proprietate terenuri agricole, li se atribuie, în folosință, suprafețe de teren agricol până la 50 ha, dacă astfel de terenuri există în rezerva comisiilor locale.“

10. La articolul I, punctul 36 se abrogă.

11. La articolul I, după punctul 37 se introduce punctul 37¹ cu următorul cuprins:

„37¹. Alineatul (1) al articolului 26 va avea următorul cuprins:

Art. 26. — (1) Foștilor membri ai formelor asociative de proprietate asupra terenurilor cu vegetație forestieră, composesorate, obști de moșneni în devălmășie, obști răzeșești nedivizate, păduri grănicerești, păduri comunale provenite

din păduri grănicerești și alte forme asociative asimilate acestora, precum și moștenitorilor lor, care au formulat cereri de reconstituire a dreptului de proprietate în baza art. 46 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, li se va elibera un singur titlu de proprietate, cu mențiunea «la titular»: «composesorat», «obște de moșneni», «obște de răzeși», «păduri grănicerești», alte asociații și cu denumirea localității respective.“

12. La articolul I punctul 39, alineatul (2³) al articolului 26 va avea următorul cuprins:

„(2³) Suprafața restituită membrilor formelor asociative nu se cumulează cu suprafața dobândită conform prevederilor art. 24 alin. (1) și ale art. 29 alin. (1).“

13. La articolul I, după punctul 39 se introduce punctul 39¹ cu următorul cuprins:

„39¹. După alineatul (2³) al articolului 26 se introduce alineatul (2⁴) cu următorul cuprins:

(2⁴) Retrocedarea pădurilor comunale ce provin din păduri grănicerești se va realiza în cote egale către formele asociative ale foștilor grăniceri și comunelor, pe raza unităților administrativ-teritoriale pe care sunt situate pădurile respective.“

14. La articolul I punctul 41, articolul 27 va avea următorul cuprins:

„Art. 27. — Administrarea și gospodărirea terenurilor forestiere atribuite în condițiile prezentei legi se fac în regim silvic, potrivit legii.“

15. La articolul I punctul 42, alineatele (1), (2), (8) și (9) ale articolului 28 vor avea următorul cuprins:

„Art. 28. — (1) În vederea administrării și gospodării terenurilor forestiere prevăzute la art. 26, membrii formelor asociative de tip composesorat, obști de moșneni, obști de răzeși, păduri grănicerești și altele sau moștenitorii acestora se vor constitui într-o asociație autorizată de către judecătoria, potrivit legii.

(2) În termen de 45 de zile de la data validării de către comisie, în condițiile prezentei legi, a cererilor foștilor composesori, moșneni, răzeși sau, după caz, ale moștenitorilor acestora, un comitet ales de adunarea membrilor formei asociative sau moștenitorii acestora cu majoritate simplă va solicita judecătoriei competente teritorial, pe baza certificării dreptului de proprietate sau de moștenire de către comisiile locale, autorizarea formelor asociative.

.....
(8) Membrii formelor asociative nu pot înstrăina propriile cote-părți unor persoane din afara acestora.

(9) Pe raza localităților în care se reconstituie forme asociative, după stabilirea suprafeței totale convenite acestora, terenurile neatribuite rămân în proprietatea statului și pot fi date în folosință consiliului local până la limita suprafeței de 200 ha.“

16. La articolul I punctul 43, alineatele (2) și (3) ale articolului 29 vor avea următorul cuprins:

„(2) Centrele eparhiale, protoierile, mănăstirile, schiturile, parohiile, filiile, constituite până la data intrării în vigoare a prezentei legi, dobândesc, prin reconstituire, suprafețe până la limita de 30 ha din fondul bisericesc al cultului căruia îi aparțin, recunoscut de lege, dacă acesta a avut în proprietate terenuri forestiere.

(3) Terenurile atribuite potrivit alin. (2) nu vor putea depăși, cumulativ, suprafața avută în proprietate de fondul bisericesc în județul în care s-a constituit protoieria, mănăstirea, schitul, parohia sau filia care depune cerere pentru reconstituire.“

17. La articolul I, după punctul 43 se introduce punctul 43¹ cu următorul cuprins:

„43¹. După alineatul (3) al articolului 29 se introduce alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

(3¹) Structurile de cult prevăzute la alin. (2), care au avut în folosință sau în înzestrare terenuri cu destinație forestieră, dobândesc în proprietate suprafețe până la limita de 30 ha din pădurile pe care le-au avut în administrare sau în înzestrare.“

18. La articolul I punctul 44, articolul 29¹ va avea următorul cuprins:

„Art. 29¹. — (1) Pentru cazurile în care o persoană fizică sau juridică solicită cu înscrisuri reconstituirea dreptului de proprietate pe vechiul amplasament, pentru o suprafață de teren cu destinație agricolă pe care în prezent se află vegetație forestieră cuprinsă în fondul forestier național, se va acorda, la cerere, teren agricol sau pădure.

(2) În situațiile în care o persoană fizică sau juridică solicită cu acte doveditoare reconstituirea dreptului de proprietate pe vechiul amplasament, pentru o suprafață de teren forestier pe care în prezent este teren cu destinație agricolă, se va acorda, la cerere, pădure sau teren agricol.

(3) În situațiile în care suprafețele prevăzute la alin. (1) și (2) sunt insuficiente se vor acorda despăgubiri, în condițiile legii.

(4) Se exceptează de la reconstituirea dreptului de proprietate în condițiile alin. (1) și (2) pădurile înființate în cadrul perimetrelor de ameliorare.“

19. La articolul I punctul 45 se abrogă.

20. La articolul I punctul 48 va avea următorul cuprins:

„48. Articolul 39 va avea următorul cuprins:

Art. 39. — (1) Prevederile art. 26—28 se aplică în mod corespunzător și în cazul pășunilor și fânețelor ce au aparținut formelor asociative care au deținut astfel de terenuri.

(2) Suprafețele de pășuni și fânețe restituite formelor asociative se compun din cota-parte indiviză a membrilor asociați pe raza unui județ, dar nu mai mult de 10 ha de fiecare titular deposedat.“

21. La articolul II punctul 2, articolul 109 va avea următorul cuprins:

„Art. 109. — (1) Fapta persoanei fizice care are calitatea de membru al comisiei locale sau județene de aplicare a prezentei legi de a împiedica în orice mod sau de a întârzia nejustificat reconstituirea sau constituirea, după caz, a dreptului de proprietate ori eliberarea titlului de proprietate către persoanele îndreptățite, precum și eliberarea nejustificată a titlului de proprietate sau pe baza unor mărturii despre care a avut cunoștință ca fiind false constituie abuz în serviciu și se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani.

(2) Prefectul, în calitate sa de reprezentant al Guvernului și de președinte al comisiei județene, va decide sancționarea primarilor care în exercitarea mandatului lor întârzie sau blochează în mod nejustificat aplicarea legii, mergând până la suspendarea acestora din funcție.“

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 18 aprilie 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
DORU IOAN TĂRĂCILĂ

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 9 mai 2002, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (1) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
VIOREL HREBENCIUC

București, 17 iunie 2002.
Nr. 400.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

privind promulgarea Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (1) și (3) și ale art. 99 alin. (1) din Constituția României,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate

potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
ION ILIESCU

București, 14 iunie 2002.
Nr. 555.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 173**

din 12 iunie 2002

referitoare la constituționalitatea Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată

Curtea Constituțională a fost sesizată, în temeiul dispozițiilor art. 144 lit. a) din Constituție, la data de 22 mai 2002, de 55 de deputați, în vederea declanșării controlului de constituționalitate asupra Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată.

Potrivit tabelului cuprinzând semnăturile autorilor sesizării de neconstituționalitate, cei 55 de deputați sunt următorii: Marin Anton, George Crin Laurențiu Antonescu, Andrei Ioan Chiliman, Viorel-Gheorghe Coifan, Victor Paul Dobre, Ovidiu-Virgil Drăgănescu, Liviu Iuliu Dragoș, Valeriu Gheorghe, Titu-Niculae Gheorghiof, Puiu Hașotti, Anton Ionescu, Ion Luchian, Cătălin Micula, Monica Octavia Muscă, Gheorghe-Eugen Nicolaescu, Dinu Patriciu, Napoleon Pop, Cornel Popa, Grigore Dorin Popescu, Călin Popescu Tăriceanu, Dan Radu Rușanu, Nini Săpunaru, Dan Coriolan Simedru, Cornel Știrbeț, Valeriu Stoica, Radu Stroe, Gheorghe Albu, Mihai Baci, Gheorghe Barbu, Radu Mircea Berceanu, Anca Daniela Boagiu, Emil Boc, Vasile Bran, Costică Canacheu, Ion Cîrstoiu, Teodor Cladovan, Sorin Frunzăverde, Paula Maria Ivănescu, Victor Sorin Lepșa, Mircea Man, Alexandru-Liviu Mera, Nicolae Nan, Gheorghe-Liviu Negoită, Bogdan Nicolae Niculescu-Duvăz, Vasile Nistor, Ioan Oltean, Ioan Onisei, Alexandru Pereș, Ștefan-Marian Popescu-Bejat, Romeo-Marius Raicu, Alecu Sandu, Alexandru Sassu, Mihai Stănișoară, Mircea Nicu Toader și Adrieian Videanu.

Sesizarea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 2.186 din 22 mai 2002, formând obiectul Dosarului nr. 255A/2002.

Prin această sesizare se solicită Curții Constituționale să constate că dispozițiile Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, sunt neconstituționale pentru următoarele motive:

I. Dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 modifică o lege organică, ceea ce contravine art. 114 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia: „Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a

emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice“. Guvernul nu își poate aroga această prerogativă atâta timp cât nu a existat urgență sau caz excepțional. În acest sens se arată că ordonanța de urgență a fost dezbătută în anul 2002. Regulamentul de aplicare a fost adoptat de Guvern în data de 17 decembrie 2001. Ordonanța nu a avut nici o aplicare în teritoriu. Așa fiind, nu este posibil ca Guvernul să reglementeze la nivel de lege și tot el să reglementeze modul de aplicare a textului.

II. „Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, art. I punctul 7, alin. (1)¹, modificat prin Legea de aprobare a ordonanței de urgență a Guvernului, art. I, punctul 3, prin art. 6 al Legii nr. 1/2000, în noua formulare, se introduce o discriminare între reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere și, respectiv, cele agricole“, în sensul că „la reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole se admite proba cu martori, în timp ce la reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere această probă este respinsă“. Se consideră că prin această reglementare s-au creat regimuri juridice distincte și discriminatorii, ceea ce reprezintă o încălcare a principiului constituțional al egalității cetățenilor în fața legii, consacrat prin art. 16 alin. (1) din Constituție, dat fiind că în ambele cazuri este vorba de aceeași situație juridică. De aceea distincția dintre cele două tipuri de terenuri este pur tehnică, fără relevanță pe plan juridic. Mai mult decât atât, dispozițiile legate criticat înfrâng prevederile art. 21 alin. (1) și (2) din Constituție, deoarece „eliminarea probei cu martori, în condițiile în care exproprierea din anii comunismului s-a făcut în manieră violentă și lipsită de respect față de orice forme juridice“, pune cetățeanul în imposibilitatea de a beneficia de accesul liber la justiție, iar această piedică în calea recuperării drepturilor în justiție nu poate fi acceptată.

III. „Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, art. I pct. 42, aprobat și parțial modificat prin Legea de aprobare a ordonanței de urgență“, se instituie prin lege „o serie de limitări ale dreptului de dispoziție, prin acte între vii și *mortis causa* asupra dreptului de proprietate redobândit potrivit prevederilor legii“, după cum urmează:

1. Prin art. I pct. 42 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 se introduce la art. 28 din Legea nr. 1/2000 alin. (6), conform căruia „în cazul dizolvării formei asociative suprafețele de teren forestier respective revin în proprietatea statului și în folosința consiliului local respectiv“. Această prevedere încalcă dreptul de proprietate al mem-

brilor formelor asociative respective (composesorate, obști etc.), drept care este recunoscut și reconstituit în urma naționalizării abuzive realizate de regimul comunist, iar nu „constituit prin grația legiuitorului de azi, și de aceea acest legislator nu are dreptul de a restrânge atribuțiile acestui drept de proprietate“. Se susține că este vorba de o expropriere care încalcă prevederile art. 41 alin. (3) din Constituția României, lipsind elementul de utilitate publică, precum și orice formă de justă și prealabilă despăgubire. Se consideră, de asemenea, că dispoziția criticată contravine și prevederilor art. 41 alin. (1) și (2) din Constituție, referitoare la garantarea dreptului de proprietate și ocrotirea proprietății private, precum și celor ale art. 1 din Protocolul adițional la Convenția europeană a drepturilor omului.

2. Prin dispozițiile art. 28 alin. (7) din Legea nr. 1/2000, introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, care condiționează transmiterea *mortis causa* a dreptului de proprietate de existența moștenitorilor legali, se încalcă art. 42 din Constituție, care garantează dreptul la moștenire. De asemenea, se încalcă prevederile art. 41 din Constituție, întrucât se îngreșește dreptul de dispoziție al proprietarului în cazul actelor *mortis causa*.

3. Prin Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 se introduce în Legea nr. 1/2000 alin. (8) al art. 28, care prevede că „membrii formelor asociative nu pot înstrăina propriile cote-părți unor persoane din afara acestora“. Se consideră că astfel se încalcă art. 41 alin. (1) din Constituție, prin „restrângerea abuzivă a dreptului de dispoziție al proprietarului, de această dată în cazul actelor între vii“.

IV. Se consideră că pct. 1 al art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, prin renunțarea la dispoziția imperativă „a vechiului amplasament“, contravine art. 41 alin. (1) din Constituție și art. 1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ratificat de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 31 mai 1994. Aceasta deoarece „nici o rațiune nu există pentru a împiedica restituirea terenului funciar atunci când acesta există. Interpretarea textelor garantând dreptul de proprietate se face prin prisma Rezoluției 1.123 din aprilie 1997 a Consiliului European“. Se susține, de asemenea, că se pot acorda despăgubiri numai în lipsa bunului, când acesta și-a schimbat destinația.

V. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 are caracter retroactiv, deoarece până la apariția ordonanței comisiile de fond funciar au aprobat cererile proprietarilor în proporție de 90% și o parte din aceștia au fost puși deja în posesie. Întrucât dreptul de proprietate s-a născut prin aprobarea cererilor de către comisiile județene de punere în posesie, revenirea asupra aprobărilor emise ar perturba grav relațiile de proprietate.

VI. Dispozițiile legale criticate, care fac trimiterea la despăgubiri, contravin prevederilor art. 137 alin. (5) din Constituție, deoarece nu se indică sursa de finanțare, iar starea economiei face imposibilă plata despăgubirilor.

VII. Pct. 2 al art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 înfrânge principiul liberului acces la justiție. Terenurile forestiere, care au fost ocupate de

stat fără nici o lege, deci fără titlu, în absența unei legi de trecere în proprietatea statului, „nu pot fi nici înscrisuri emise după 1945 care să urmeze preluarea terenurilor forestiere. Înscrisurile datând anterior războiului nu sunt recunoscute de comisiile locale“.

VIII. Pct. 6 al art. I din ordonanța menționată încalcă dispozițiile art. 41 alin. (2) din Constituție, căci, „deși statul a folosit timp de 60 de ani terenul preluat abuziv“, nici o dispoziție legală nu prevede obligarea sa „la plata despăgubirilor pentru viile, livezile, acumulările de ape, prin investițiile proprietarului“.

IX. Pct. 11 „încalcă dreptul de proprietate prin nerecunoașterea dreptului de proprietate în formele existente la data preluării bunului. Reglementarea unor condiții diferite pentru reconstituirea dreptului de proprietate, altele decât cele care existau în 1945, blochează practic posibilitatea retrocedării“.

X. Se apreciază că dispozițiile art. I pct. 13 alin. (2⁴) din legea criticată pentru neconstituționalitate sunt confuze. „Nu pot fi atribuite terenuri din proprietatea unor comune altor comune. Nu este o lege de împrumut. Textul va genera conflicte sociale. Dacă statul dorește să facă împrumut, o poate face din terenurile proprii...“

XI. Autorii consideră că trecerea în proprietatea publică a unor terenuri prin legea de retrocedare, iar nu prin expropriere contravine art. 41 din Constituție.

XII. În fine, se susține că dispozițiile legii criticate înfrâng principiul egalității între cetățeni, consfințit la art. 4 din Constituție, acestea fiind redactate „în spiritul luptei de clasă“.

În concluzie, autorii sesizării solicită să se constate neconstituționalitatea Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, pentru încălcarea prevederilor art. 139 alin. (4) din Constituție.

În conformitate cu dispozițiile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, republicată, sesizarea de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta în scris punctele lor de vedere.

În punctul de vedere al președintelui Senatului se arată, în esență, următoarele:

I. Cu privire la susținerea că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 a fost emisă cu încălcarea dispozițiilor art. 114 alin. (1) din Constituție:

Autorii sesizării confundă regimul constituțional al ordonanțelor Guvernului, reglementat prin dispozițiile art. 114 din Legea fundamentală, fără să țină seama de faptul că, „pentru ordonanța de urgență, nu se distinge cărei categorii de lege — ordinară sau organică — aparține reglementarea“; cazurile excepționale au în vedere relațiile sociale importante care, de regulă, aparțin domeniului legii organice, iar în speță urgența constă în „necesitatea de a stăvilii de îndată unele efecte aberante ale textelor abrogate, modificate și completate prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001“.

II. Cu privire la critica ce vizează dispozițiile alin. (1) al art. 6 din Legea nr. 1/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 (art. I pct. 3), se arată că administrarea de probe este admisă de lege în raport cu obiectul probator și cu cel dovedit, iar „cetățenii” nu sunt mijloace de probă. În concepția legii proba cu înscrisuri este obligatorie, pentru că există o evidență „a suprafețelor forestiere, cadastrale ale acestora, la toate unitățile și unde există acte preconceptuate, nu se admite proba cu martori, altfel, perturbarea ar fi foarte gravă — așa cum a rezultat din precedenta reglementare care admitea orice mijloc de dovadă”. Se mai arată că, de altfel, admisibilitatea unei probe ține de legiferare, iar nu de neconstituționalitate.

III. Cu privire la critica de neconstituționalitate referitoare la neconstituționalitatea limitării dreptului de dispoziție prin acte între vii și *mortis causa*:

Se consideră că susținerile autorilor sesizării sunt neîntemeiate, deoarece limitele dreptului de dispoziție, impuse prin lege, sunt date de rațiuni istorice, având în vedere că fostele forme de coproprietate asupra terenurilor forestiere, care își au sorgintea în epoca feudală, „erau depășite, anacronice și necompatibile cu modurile moderne de susținere a activității forestiere”, motive pentru care astfel de terenuri nu au făcut obiectul reglementării prin Legea nr. 18/1991. Inițial aceste forme de proprietate au avut ca scop ocrotirea intereselor generale și curente ale populației din zonă, folosința fiind perpetuată prin obiceiul locului, și, prin urmare, se impune să fie reconstituită tot folosința. În această lumină, susținerile autorilor sesizării sunt „antieconomice și perturbatoare a fondului național unic și de domeniul public al pădurilor”.

IV. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate privind modificarea concepției vechiului amplasament, se apreciază că sesizarea nu are în vedere realizarea unor investiții importante și variate, cum ar fi sistematizări, amenajări, plantații.

V. Cu privire la criticile referitoare la caracterul retroactiv al dispozițiilor criticate:

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 nu are caracter retroactiv, deoarece aceasta „pe fondul reglementării ei este sub condiție — și anume sub condiția aprobării de către Parlament — care o poate respinge sau aproba cu sau fără modificări. Condiția — ca modalitate a actului juridic — se poate realiza fie extintiv, fie confirmativ, cu efectele corespunzătoare”.

VI. Referitor la critica privind acordarea de despăgubiri: Neindicarea sursei de finanțare pentru despăgubiri nu constituie un motiv de neconstituționalitate, deoarece „modalitățile de rezolvare, fie în natură, fie în echivalent, se stabilesc prin lege și se execută conform normelor de executare”.

Criticile formulate prin sesizare la pct. VII, VIII, IX, X, XI și XII:

Se consideră că toate aceste susțineri reprezintă doar nemulțumiri cu privire la modul de legiferare, ceea ce, desigur, nu înseamnă neconstituționalitate.

În punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se susțin, în esență, următoarele:

I. Referitor la aprecierea autorilor sesizării, în sensul că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 încalcă

dispozițiile art. 114 alin. (1) din Constituție, deoarece modifică o lege organică:

Prin art. 114 alin. (4) teza întâi din Constituție legiuitorul constituent care „a abilitat Guvernul să emită ordonanțe de urgență” nu a definit sintagma «caz excepțional» aplicabilă acestei situații, însă Parlamentul și Curtea Constituțională au competența legală să aprecieze cu privire la existența situației excepționale care a determinat Guvernul să adopte o ordonanță de urgență. Prin urmare, Parlamentul poate respinge ordonanța de urgență emisă cu nerespectarea prevederilor art. 114 alin. (4) din Constituție și, mai mult, poate, după caz, să reglementeze prin lege acel domeniu. Se arată că, în privința Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, cele două Camere ale Parlamentului au adoptat Legea pentru aprobarea acestei ordonanțe.

Cu privire la domeniul de reglementare al ordonanțelor de urgență se arată că, potrivit practicii Curții Constituționale, „acestea pot reglementa în domeniul legilor organice, dat fiind cazul excepțional care le justifică, spre deosebire de ordonanțele simple, emise în temeiul unei legi de abilitare, cu respectarea prevederilor art. 114 alin. (1)—(3) din legea fundamentală”. Necesitatea modificării urgente a unor prevederi ale Legii nr. 1/2000 a fost impusă de acordurile încheiate de Uniunea Europeană cu statul român, prin care acesta din urmă și-a asumat obligația de a finaliza, până la sfârșitul anului în curs, procesul de restituire a proprietăților agricole și forestiere. Modificările introduse în Legea nr. 1/2000 au vizat în principal:

— reglementarea situației juridice a terenurilor pe care se află bazine piscicole, precum și a terenurilor amenajate ca sere sau plantații de hamei în funcțiune, pentru care restituirea se face pe un alt amplasament sau, în condițiile legii, se acordă despăgubiri;

— măsuri pentru protejarea terenurilor agricole care existau în anul 1945, precum și a celor rezultate ulterior din lucrări de îmbunătățiri funciare;

— reglementarea modalităților de constituire a formelor asociative pentru terenurile forestiere;

— înscrierea unor prevederi referitoare la cazurile în care terenul de pe vechiul amplasament solicitat are o altă destinație decât cea prevăzută în actele de proprietate.

Referitor la critica potrivit căreia „nu este posibil ca Guvernul să reglementeze la nivel de lege și tot el să reglementeze modul de aplicare a textului”, se arată că Guvernul poate adopta hotărâri sau ordonanțe potrivit art. 107 alin. (1) din Constituție. Guvernul are competență legislativă numai în temeiul unei legi speciale de abilitare (cu respectarea limitelor și a condițiilor prevăzute de aceasta) sau în situații excepționale, potrivit art. 114 alin. (4) din Constituție.

În ceea ce privește hotărârile, acestea se emit pentru organizarea executării legilor, în conformitate cu alin. (2) al art. 107 din Legea fundamentală. Potrivit doctrinei de specialitate, hotărârea reprezintă actul prin care Guvernul își exercită competența constituțională prevăzută la art. 101 alin. (1) din Constituție privind conducerea generală a administrației publice și intervine în orice domeniu, ramură sau sector de activitate, deoarece Guvernul are o competență materială generală.

II. Cu privire la critica ce vizează dispozițiile alin. (1¹) al art. 6 din Legea nr. 1/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 (art. I pct. 3):

Referitor la neconstituționalitatea dispozițiilor alin. (1¹) al art. 6, se apreciază că acestea nu contravin prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție, care garantează egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Prin conținutul lor prevederile acestui articol trebuie interpretate în strânsă legătură cu dispozițiile art. 4 alin. (2) din Constituție, care determină criteriile nediscriminării. „Principiul egalității în drepturi, pe de o parte, înseamnă reglementare unitară și tratament nediscriminatoriu pentru situații identice, iar, pe de altă parte, presupune un drept la diferențiere.“

Se consideră că dispoziția legală criticată nu contravine prevederilor art. 21 din Constituție, care consacră accesul liber la justiție. În concordanță cu dispozițiile acestui articol, oricare persoană poate înainta autorităților judecătorești cereri pentru apărarea drepturilor, libertăților și a intereselor sale legitime. Potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, procedura de judecată se stabilește prin lege. Ca urmare, admiterea exclusivă a probelor cu înscrisuri în vederea reconstituirii dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere, ca o excepție de la regula administrării probelor în dreptul civil, constituie un aspect procedural, care nu împiedică accesul liber la justiție și nici nu îngrădește exercitarea acestui drept.

III. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a art. 28 alin. (6), (7) și (8) din Legea nr. 1/2000, modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 (art. I pct. 42), în raport cu prevederile art. 41 alin. (1)–(3) din Constituție:

Critica este nefondată deoarece, potrivit dispozițiilor art. 41 alin. (1) teza a doua din Constituție, conținutul și limitele dreptului de proprietate sunt stabilite de lege, iar potrivit dispozițiilor alin. (6) al aceluiași articol, dreptul de proprietate obligă proprietarul la respectarea sarcinilor care îi revin, potrivit legii.

Se consideră că, din interpretarea sistematică a prevederilor art. 26 și ale art. 28 alin. (1) din actul normativ contestat, în vederea administrării și exploatării terenurilor cu vegetație forestieră care au făcut parte din forme asociative de proprietate (de tipul composestate, obști de moșneni în devălmășie, obști răzeșești nedivizate, păduri grănicerești, păduri comunale provenite din păduri grănicerești) restituite foștilor proprietari sau moștenitorilor acestora, aceștia se vor constitui în asociații autorizate. O asemenea reglementare corespunde situației juridice anterioare desproprietării.

Referitor la susținerea potrivit căreia „alin. (8) al art. 28... restrânge abuziv dreptul de dispoziție al proprietarului“, se apreciază că, în realitate, acest atribut al dreptului de proprietate există, ținând seama că proprietarul, care este membru al unei asociații constituite în vederea administrării și exploatării terenurilor cu vegetație forestieră, poate să înstrăineze cota sa parte fie către asociație, fie către membrii acesteia. Printre cele mai importante obligații constituționale ale statului, prevăzute la art. 134 alin. (2) lit. b) și e), se numără cele de a proteja interesul public național și de a reface și ocroti mediul înconjurător,

precum și de a menține echilibrul ecologic. Având în vedere aceste argumente, legiuitorul, în scopul satisfacerii interesului public general, a reglementat condiții speciale privind transmiterea cotelor-părți ale proprietarilor de terenuri cu vegetație forestieră, precum și condiții cu privire la terenurile cu vegetație forestieră aferente formelor asociative care se dizolvă.

Se mai arată că, potrivit prevederilor art. 1 paragraful 1 teza întâi din Protocolul adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, statele pot adopta acele legi pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general, astfel încât dispozițiile legale criticate nu contravin acestor norme internaționale.

IV. Privitor la critica dispozițiilor art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, prin care s-a modificat alin. (1) al art. 2 din Legea nr. 1/2000, se arată că, având în vedere conținutul acestui alineat, interpretat sistematic cu celelalte prevederi ale legii, nu poate fi primită susținerea potrivit căreia „abdicarea de la dispoziția imperativă a «vechiului amplasament» încalcă dreptul de proprietate“. Reconstituirea dreptului de proprietate pe vechile amplasamente constituie unul dintre principiile de bază ale legii. „Astfel, redarea terenurilor agricole sau forestiere, cu respectarea configurației și a amplasamentului fiecăruia, constituie regula în această materie. Prin excepție, acolo unde acest lucru nu este posibil, se recurge la soluții subsidiare, precum acordarea de teren pe alte amplasamente sau, după caz, de despăgubiri bănești, model utilizat și în alte state și recomandat de forurile Uniunii Europene.“

Astfel, textul criticat nu contravine nici prevederilor art. 41 alin. (1) din Constituție și nici prevederilor art. 1 din Protocolul adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, întrucât nu conține dispoziții care să aducă atingere dreptului de proprietate.

V. Cu privire la critica de neconstituționalitate bazată pe caracterul retroactiv al legii, se apreciază că dispozițiile legale criticate nu imprimă un caracter retroactiv acestor reglementări, în sensul dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție. Este de observat că cele mai multe modificări au caracterul unei interpretări general-obligatorii, modificări aduse pentru a stăvili conflictele de interpretare produse sau posibile, iar completările urmăresc acoperirea unor situații nereglementate legal și sunt aplicabile numai pentru viitor.

VI. Cu privire la critica referitoare la acordarea de despăgubiri, se arată că din analiza criticii formulate rezultă că autorii sesizării nu indică textul de lege care ar contraveni dispozițiilor art. 137 alin. (5) din Constituție și, de altfel, nici nu motivează susținerea, ceea ce este contrar prevederilor art. 12 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. Totuși, luând în considerare că în lege a fost prevăzută, ca excepție, acordarea de despăgubiri acolo unde nu va fi posibilă reconstituirea dreptului de proprietate pe vechile amplasamente, președintele Camerei Deputaților a considerat că este cazul să răspundă pe fond și acestei obiecții. Potrivit alin. (5) al art. 137 din legea fundamentală, „Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare“. În acest sens, prin art. 40 din Legea nr. 1/2000, astfel cum a fost modificată și com-

pletată, a fost abilitat Guvernul, responsabil cu administrarea resurselor financiare ale statului, să stabilească, prin hotărâre, sursele financiare și modalitățile de plată către foștii proprietari, motiv pentru care acest punct din sesizarea de neconstituționalitate nu este întemeiat.

VII. În ceea ce privește critica vizând dispozițiile cuprinse la pct. 2 al art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, se susține că modificările aduse de acest text nu prezintă nici o relevanță juridică față de principiul constituțional al accesului liber la justiție, nefiind concludent în soluționarea obiecției.

VIII. Cu referire la critica de neconstituționalitate a dispozițiilor pct. 6 al art. 1 din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, se susține că dispozițiile art. 19 din Legea nr. 1/2000, modificate prin art. 1 pct. 6 din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, prevăd recuperarea de la noii proprietari a contravalorii investițiilor funcționale neamortizate integral, dacă acestora li s-au retrocedat terenuri cu asemenea investiții. Această dispoziție nu contravine principiului constituțional al protecției proprietății private, deoarece din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 41 alin. (1) teza a doua, corelate cu prevederile art. 41 alin. (2) teza întâi și ale alin. (6) din Legea fundamentală, rezultă că proprietatea privată este ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular, că limitele și conținutul dreptului de proprietate obligă la respectarea sarcinilor care, potrivit legii, revin proprietarului. Examinând dispozițiile art. 19 din Legea nr. 1/2000, astfel cum au fost modificate prin menționata ordonanță de urgență a Guvernului, rezultă că achitarea contravalorii investițiilor se face dacă sunt îndeplinite două condiții cumulative: existența unei investiții funcționale și neamortizarea investiției. Statul, care are obligația de a respecta îndatoririle înscrise în art. 134 alin. (2) din Constituție, a urmărit crearea unor situații juridice echitabile, nediscriminatorii, care, pe de o parte, să nu conducă la îmbogățirea fără just temei a proprietarilor repuși în drept și, pe de altă parte, să asigure amortizarea investiției funcționale efectuate.

IX. Referitor la critica formulată la pct. 11 se arată că din analiza dispozițiilor pct. 11 al art. 1 din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 rezultă că în cadrul acestuia se modifică alin. (1) al art. 26 din Legea nr. 1/2000, în sensul eliberării către fostele forme asociative de proprietate asupra terenurilor cu vegetație forestieră a unui singur titlu de proprietate. Aceste dispoziții nu sunt contrare prevederilor art. 41 din Constituție, dar nici nu sunt concludente în soluționarea sesizării.

X. Cu privire la critica de neconstituționalitate formulată la pct. X președintele Camerei Deputaților consideră că autorii acesteia nu invocă textele constituționale încălcate, ceea ce contravine prevederilor art. 12 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. Potrivit dispozițiilor acestui articol, orice sesizare trebuie motivată. Având în vedere caracterul imperativ al textului, încălcarea prevederilor sale are drept consecință imposibilitatea exercitării controlului de constituționalitate. În acest sens este și practica jurisdicțională a Curții Constituționale, după cum rezultă din Decizia nr. 392/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 299 din 4 noiembrie 1997.

În punctul de vedere al Guvernului se susțin, în esență, următoarele:

I. Cu privire la susținerea că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 a fost emisă cu încălcarea dispozițiilor art. 114 alin. (1) din Constituție, se arată că modificarea Legii nr. 1/2000, lege organică, printr-o ordonanță de urgență nu contravine prevederilor constituționale ale art. 114 alin. (1), întrucât această restricție de reglementare se referă doar la „ordonanțele simple“, or, obiectul criticii de neconstituționalitate îl formează o ordonanță de urgență. În acest sens este invocată și jurisprudența Curții Constituționale. În ceea ce privește cazul excepțional care a motivat adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, se apreciază că acesta se justifică prin necesitatea adoptării unor soluții legislative noi, care să asigure urgentarea procesului de reconstituire și de constituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor, proces care, început cu peste 10 ani în urmă, a cunoscut numeroase distorsiuni și întâzieri ce au dovedit caracterul incomplet și inadecvat realităților economico-sociale al reglementării din acest domeniu.

II. Cu privire la critica de neconstituționalitate ce vizează dispozițiile alin. (1¹) al art. 6 din Legea nr. 1/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 (art. 1 pct. 3), se susține că aceste dispoziții nu stabilesc privilegii sau discriminări pe criteriile prevăzute la art. 4 alin. (2) din Constituție și, prin urmare, nu sunt contrare principiului egalității în drepturi. „Acest principiu constituțional nu exclude posibilitatea ca legiuitorul să adopte soluții diferite pentru situații distincte, în măsura în care aceste prevederi sunt aplicabile, fără discriminare, tuturor subiecților de drept în aceeași situație.“ În acest sens este invocată și jurisprudența Curții Constituționale.

III. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 28 alin. (6), (7) și (8) din Legea nr. 1/2000, modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 (art. 1 pct. 42), se apreciază că art. 28 alin. (6), (7) și (8) din Legea nr. 1/2000, așa cum a fost modificat prin art. 1 pct. 42 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, și art. 1 pct. 15 din legea pentru aprobarea acesteia nu încalcă dreptul de proprietate și nici dreptul la moștenire. Se susține că la evaluarea situației formelor asociative la care se referă Legea nr. 1/2000 trebuie să se țină seama de statutul lor special, pentru că terenurile deținute în proprietatea indiviză a colectivităților locale erau exploatate de aceștia cu respectarea unor drepturi și obligații specifice. În prezent dreptul de proprietate al membrilor acestor forme asociative, astfel cum a fost reconstituit, există numai în conținutul și limitele stabilite de acest act normativ, în acord cu dispozițiile art. 41 alin. (1) din Constituție. Astfel art. 27 din Legea nr. 1/2000, în forma sa inițială, relevă intenția legiuitorului de a retroceda terenurile membrilor fostelor asociații sau moștenitorilor acestora, cu respectarea drepturilor și obligațiilor pe care aceștia le aveau și înainte de exproprierea terenurilor. În plus, potrivit art. 28 alin. (1) din aceeași lege, tot în forma inițială, persoanele îndreptățite urmau să se constituie, în baza aceleiași legi, în formele asociative inițiale. În

acest sens se face referire la Decizia Curții Constituționale nr. 237/1999.

Este nefondată și critica privind inadmisibilitatea indivizunii forțate și perpetue, deoarece ar reprezenta o îngrădire nejustificată a dreptului de proprietate sau a celui de moștenire, întrucât este vorba doar de o altă modalitate de exercitare a lor, dat fiind caracterul special al formei de proprietate la care se referă textul.

Se mai arată că persoanele care dobândesc, prin reconstituire sau constituire, dreptul de proprietate asupra terenurilor nu pot invoca garantarea constituțională a acestui drept câtă vreme ei nu sunt titulari ai dreptului și deci nu poate fi vorba de o expropriere care să încalce dispozițiile art. 41 alin. (3) din Constituție. În acest sens este invocată și jurisprudența Curții Constituționale.

IV. Privitor la critica dispozițiilor art. 1 pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 se arată că susținerea autorilor sesizării este nefondată, deoarece din conținutul textului criticat rezultă faptul că regula o reprezintă reconstituirea dreptului de proprietate pe vechile amplasamente, doar în cazul în care terenurile nu sunt libere se recurge la celelalte mijloace puse la dispoziție de lege. Pe de altă parte, persoana care solicită reconstituirea dreptului de proprietate nu are calitatea de titular al acestui drept în momentul depunerii cererii de reconstituire și, pe cale de consecință, nu pot fi invocate dispozițiile constituționale privind ocrotirea proprietății câtă vreme calitatea de proprietar nu există, aceasta urmând să se nască ulterior, după aplicarea legii.

V. În ceea ce privește critica referitoare la caracterul retroactiv al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, se consideră că dispozițiile cuprinse în acest act normativ nu încalcă principiul neretroactivității legii, deoarece acestea urmează să se aplice unor raporturi juridice care se află în desfășurare.

VI. Referitor la critica privind acordarea de despăgubiri, critica, raportată la dispozițiile art. 137 alin. (5) din Constituție, prin aceea că nu se indică sursa de finanțare, este nefondată, deoarece la art. 40 din Legea nr. 1/2000, modificat prin art. 1 pct. 49 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, se prevede faptul că prin hotărâre a Guvernului se vor stabili sursele financiare și modalitățile de plată către foștii proprietari.

VII. În ceea ce privește neconstituționalitatea dispozițiilor art. 1 pct. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, se consideră că nu poate fi stabilită nici o legătură între prevederile cuprinse la articolul criticat și cele ale art. 21 din Constituție, privind accesul liber la justiție, critica fiind, sub acest aspect, nefondată.

Cu privire la pct. VIII, IX, X și XI din sesizare, se apreciază că aceste susțineri sunt confuz redactate, nerezultând cu claritate în ce fel sunt încălcate prevederile Constituției, controlul de constituționalitate neputând fi, astfel, exercitat.

În final Guvernul consideră că dispozițiile art. 1 pct. 7 din ordonanța de urgență, modificate prin art. 1 pct. 3 din Legea de aprobare, nu încalcă art. 4 din Constituție, întrucât prin aceste dispoziții nu se stabilesc privilegii sau discriminări ale cetățenilor pe criteriile prevăzute în aceste prevederi constituționale.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, raportate la prevederile Constituției, precum și dispozițiile din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă să se pronunțe asupra sesizării de neconstituționalitate.

Potrivit dispozițiilor art. 144 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 2, 12 și 17 din Legea nr. 47/1992, republicată, Curtea Constituțională exercită controlul de constituționalitate asupra legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea unor subiecte expres și limitativ determinate, printre care figurează și un număr de cel puțin 50 de deputați.

Prin sesizare sunt vizate trei categorii de aspecte, după cum urmează:

I. Încălcarea dispozițiilor constituționale prevăzute la art. 114 alin. (1) din Constituție, referitoare la delegarea legislativă, prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată.

II. Neconstituționalitatea unor dispoziții originare ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 sau a unor modificări și completări ale acesteia, cuprinse în Legea de aprobare a ordonanței.

III. Formulări generale, prin care, de exemplu, se enunță doar că Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 este contrară dispozițiilor art. 139 alin. (4) din Constituție.

Examinând aceste categorii de critici, Curtea constată:

I. Cu privire la critica referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 114 alin. (1) din Constituție prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, care reglementează în domeniul rezervat legilor organice:

Analizând dispozițiile art. 114 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora „*Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice*“, Curtea observă că adoptarea de către Guvern a ordonanțelor de urgență nu este reglementată de aceste dispoziții, ci de cele ale alin. (4) al aceluiași articol. Așadar interdicția constituțională prevăzută la alin. (1) al art. 114 din Constituție nu se aplică și ordonanțelor de urgență. Prevederile alin. (4) al art. 114 din Constituție nu instituie restricții cu privire la domeniile în care pot fi emise ordonanțe de urgență.

Autorii sesizării susțin, de asemenea, că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 este neconstituțională, întrucât la data adoptării sale nu au existat

cazul excepțional și urgența, elemente necesare pentru emiterea unei ordonanțe de urgență. În sprijinul acestei afirmații se aduc și unele argumente cu caracter politic, exprimând, tot astfel, unele temeri sau rezerve privind consecințele situației semnalate. Așa, de pildă, se afirmă că scopul ordonanței a fost acela de „a bloca retrocedarea proprietății funciare“, că „ordonanța nu a avut nici o aplicare în teritoriu“ și, în fine, că, „dacă legea este promulgată, Regulamentul va trebui modificat din nou. Retrocedarea va fi mult întârziată cu consecințe grave asupra fondului forestier“.

În conformitate cu dispozițiile art. 114 alin. (4) din Constituție, „*În cazuri excepționale, Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență. Acestea intră în vigoare numai după depunerea lor spre aprobare la Parlament. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă în mod obligatoriu*“.

Potrivit acestor dispoziții constituționale ordonanța de urgență trebuie să îndeplinească, cumulativ, două condiții, și anume să fie emisă *în cazuri excepționale*, iar măsurile adoptate să prezinte caracter de urgență. Conținutul noțiunii de *caz excepțional* nu este precizat expres de Constituție, însă în jurisprudența sa Curtea a statuat în mod constant că „*Prin cazuri excepționale, în sensul art. 114 alin. (4) din Constituție, se înțelege acele situații care nu se pot încadra în cele avute în vedere expres de lege. În consecință, dacă legiuitorul nu a instituit o normă specifică unei circumstanțe excepționale, ar fi contrar înseși voinței acestuia, ca regulile existente să fie aplicate cazurilor excepționale la care se referă art. 114 alin. (4) din Constituție. Având în vedere acestea, interesul public lezat de caracterul anormal și excesiv al cazurilor excepționale justifică intervenția Guvernului pe calea ordonanței de urgență, în temeiul art. 114 alin. (4) din Constituție. De aceea, o astfel de măsură se poate fundamenta numai pe necesitatea și urgența reglementării unei situații care, datorită circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public*“ (Decizia nr. 65 din 20 iunie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 129 din 28 iunie 1995). Tot astfel Curtea Constituțională a subliniat caracterul obiectiv al *cazului excepțional*, în sensul că existența sa „*nu depinde de voința Guvernului, care, în asemenea împrejurări, este constrâns să reacționeze prompt pentru apărarea unui interes public, pe calea ordonanței de urgență*“, ci depinde de existența unor împrejurări care să justifice *cazul excepțional*, iar urgența reglementării trebuie să rezulte din Nota de fundamentare a ordonanței de urgență sau din justificările prezentate de Guvern la dezbaterile parlamentare privind proiectul de lege pentru aprobarea ordonanței de urgență (Decizia nr. 83 din 19 mai 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 211 din 8 iunie 1998).

Consecventă jurisprudenței sale, Curtea, examinând Nota de fundamentare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, constată că Guvernul a avut în vedere faptul că în procesul de aplicare a Legii nr. 1/2000 „*s-au constatat deficiențe și disfuncționalități care s-au reflectat în realizările obținute*“ și că se impune „*urgentarea realizării măsurilor privind retrocedarea terenurilor agricole și a celor forestiere persoanelor fizice și persoanelor juridice îndreptățite*“. Așa cum rezultă din stenograma

dezbaterilor asupra proiectului Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, în Plenul Camerei Deputaților (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr. 30 din 16 martie 2002), unii dintre deputații care au participat la dezbaterile și adoptarea Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 s-au referit la faptul că această ordonanță a avut menirea „*să deblocheze*“ aplicarea Legii nr. 1/2000, corectând sau completând în acest scop unele prevederi ale acestei legi.

În punctul de vedere transmis Curții Constituționale președintele Senatului consideră că urgența care a determinat emiterea ordonanței constă în „*necesitatea de a stăvili de îndată unele efecte aberante ale textelor abrogate, modificate și completate prin Ordonanța de urgență nr. 102/2001*“.

În aceeași ordine de idei, în punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților se arată următoarele: „*Potrivit acordurilor încheiate cu Uniunea Europeană, statul român și-a asumat obligația de a finaliza, până la sfârșitul anului în curs, procesul de restituire a proprietăților agricole și forestiere. Având în vedere acest aspect și materialul documentar care a stat la baza emiterii Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, rezultă necesitatea modificării, fără întârziere, a acelor prevederi ale Legii nr. 1/2000 care au condus la o aplicare neunitară a reglementărilor conținute*“.

În fine, Guvernul, referindu-se la același aspect, arată că, „*În ceea ce privește cazul excepțional care a impus emiterea Ordonanței de urgență nr. 102/2001*“, acesta constă „*în necesitatea adoptării unor soluții legislative noi, care să asigure urgentarea procesului de reconstituire și de constituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor, proces care, început cu peste 10 ani în urmă, a cunoscut numeroase distorsiuni și întârzieri ce au dovedit caracterul incomplet și inadecvat realităților economico-sociale al reglementărilor din acest domeniu*“.

Având în vedere toate aceste argumente, Curtea Constituțională constată că împrejurările concrete avute în vedere de inițiatorul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 reprezentau un „*caz excepțional*“, care impunea măsuri cu caracter de urgență, în scopul finalizării procesului de reconstituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și forestiere. Curtea Constituțională observă, de asemenea, că aprecierea interesului public nu trebuie făcută în raport cu data dezbaterii în Parlament a proiectului legii de aprobare a ordonanței de urgență, ci cu data emiterii acesteia.

Astfel fiind, Curtea constată că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001 a fost emisă cu respectarea dispozițiilor art. 114 alin. (4) din Constituție.

II. Cu privire la critica de neconstituționalitate a unor dispoziții din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, Curtea reține următoarele:

1. Referitor la constituționalitatea art. I pct. 3 din Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001:

Art. I pct. 3 din lege prevede „*La articolul I punctul 7, alineatul (1¹) al articolului 6* (din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001) *va avea următorul cuprins:*

«(1¹) *La reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere este admisă numai proba cu înscrișuri: acte de proprietate, carte funciară, cadastru, cererile de înscriere în cooperativa agricolă de producție, registrul agricol, evidențele cooperativei agricole de producție, ale amenajamentelor silvice și pastorale, precum și alte înscrișuri, cu dată certă din perioada respectivă.*»

Autorii sesizării critică noua formă a alin. (1¹) al articolului 6 din Legea nr. 1/2000, redată mai sus, care a introdus prevederea că la reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere este admisă numai proba cu înscrișuri, cu dată certă, din perioada respectivă, considerând că prin această prevedere „se introduce o discriminare între reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere și, respectiv, cele agricole“, în sensul că, în timp ce la reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenurile agricole se admite proba cu martori, în cazul reconstituirii dreptului de proprietate pentru terenurile forestiere această probă este respinsă. În opinia autorilor sesizării această dispoziție legală încalcă atât prevederile constituționale ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea cetățenilor în fața legii, cât și pe cele ale art. 21 alin. (1) și (2) privind accesul liber la justiție.

Examinând această critică, Curtea constată că reglementarea sistemului probator, inclusiv ierarhizarea probelor și raporturilor dintre ele, este atributul exclusiv al legiuitorului.

Pe de altă parte, Curtea nu poate reține nici înfrângerea principiului constituțional al egalității cetățenilor. Cele două ipoteze ale reconstituirii dreptului de proprietate nu vizează situații identice, deoarece există numeroase și importante diferențe între regimul juridic al terenurilor agricole și al celor forestiere (de exemplu: modul în care au intrat în patrimoniul statului sau, după caz, în proprietatea fostelor cooperative agricole de producție, persoanele cărora le-au putut aparține anterior și, ca urmare, cu privire la beneficiarii reconstituirii, particularitățile economice și sociale ale terenurilor etc.). Astfel terenurile agricole au intrat, cu sau fără titlu, în proprietatea statului sau a cooperativei de producție, iar ulterior, în decursul timpului, unele dintre acestea au făcut obiectul unor schimburi impuse de acte de comasare, au fost transmise în administrarea unor unități de stat sau în folosința unor organizații obștești ori a unor unități cooperatiste; o parte dintre aceste terenuri și-au schimbat de-a lungul timpului categoria de folosință, de exemplu: prin includerea în perimetrul constructibil al localităților și atribuirea lor pentru construcții civile sau industriale; altele au făcut obiectul unor importante investiții etc. Această stare de fapt, existentă la momentul adoptării Legii fondului funciar nr. 18/1991, a impus ca pentru reconstituirea dreptului de proprietate să se prevadă printre mijloacele de probă și proba cu martori, tocmai în scopul identificării suprafețelor de teren și a foștilor proprietari. Or, dispoziția criticată vizează o altă situație, aceea a reconstituirii dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere.

Curtea Constituțională a stabilit, de altfel, printr-o jurisprudență constantă, că legiuitorul este îndreptățit să adopte soluții diferite pentru situații ce se deosebesc între ele, în măsura în care prevederile legale se aplică, fără nici o discriminare, tuturor celor aflați în aceeași situație. Astfel, prin Decizia nr. 104 din 31 octombrie 1995, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 40 din 26 februarie 1996, s-a statuat că: „principiul egalității în drepturi a cetățenilor implică un tratament egal pentru situații identice sau similare și nicidecum același tratament pentru situații diferite. Uniformitatea este, de aceea, contrară egalității în drepturi, care implică dreptul la diferențiere pentru situații care, prin natura lor nu sunt identice.“

2. Referitor la constituționalitatea art. 1 pct. 42 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, prin care la art. 28 din Legea nr. 1/2000 s-au introdus noile alineate criticate, (6) și (7), precum și la constituționalitatea art. 1 pct. 15 din legea criticată, prin care s-a modificat art. 1 pct. 42 alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, punct prin care s-a introdus noul alin. (8) la art. 28 din Legea nr. 1/2000.

Prevederile criticate au următorul cuprins: «*La articolul 28, ... se introduc alineatele (6)–(9), astfel:*

„(6) *În cazul dizolvării formei asociative suprafețele de teren forestier respective revin în proprietatea statului și în folosința consiliului local respectiv.*

(7) *În situația în care nu vor exista moștenitori legali ai membrilor formelor asociative înființate în conformitate cu prevederile prezentei legi cotele aferente acestora trec în proprietatea statului și în folosința consiliului local respectiv.*

(8) *Membrii formelor asociative nu pot înstrăina propriile cote-părți unor persoane din afara acestora.*

(9) [...]»

Cu privire la alin. (6) al art. 28 din lege autorii sesizării susțin că, prevăzând revenirea terenurilor forestiere în proprietatea statului sau în cea a consiliului local, în cazul dizolvării aceste dispoziții încalcă dreptul de proprietate al membrilor formelor asociative. În opinia autorilor sesizării dreptul de proprietate nu este constituit prin „grația legiuitorului de azi“, ci el este „recunoscut și reconstituit în urma naționalizării abuzive realizate de regimul comunist“. De aceea revenirea terenurilor în proprietatea statului în această manieră, este asimilată cu o expropriere ce nu îndeplinește condițiile prevăzute de art. 41 alin. (3) din Constituție (utilitatea publică, justa și prealabila despăgubire), încalcând totodată și art. 41 alin. (1) și (2) din Legea fundamentală, referitoare la garantarea și ocrotirea dreptului de proprietate. Această reglementare încalcă, de asemenea, și prevederile art. 1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu referire la protecția proprietății.

Referitor la prevederile alin. (7) al art. 28 din lege, se susține că acestea încalcă atât dispozițiile art. 42 din Constituție, care garantează dreptul la moștenire, cât și pe cele ale art. 41, întrucât îngreudește dreptul de dispoziție.

Dispozițiile alin. (8) al aceluiași articol, în opinia autorilor sesizării, reprezintă „o încălcare a art. 41 alin. (1) din Constituție, prin restrângerea abuzivă a dreptului de dispoziție al proprietarului, de această dată în cazul actelor între vii“.

În examinarea constituționalității acestor texte de lege Curtea pornește de la caracterul atipic al dreptului de proprietate asupra terenurilor forestiere reconstituit în favoarea unor forme asociative care nu mai există de foarte multă vreme în sistemul juridic al țării noastre.

Independent de chestiunile de oportunitate ce au determinat alegerea de către legiuitor a unei forme neobișnuite de reglementare, prin readucerea în viața socială a unor forme străvechi de organizare, nu poate fi contestată legitimitatea voinței acestuia și nici constituționalitatea regimului juridic astfel amenajat. Este cazul unei forme de proprietate ce renaște, prin reconstituirea sa preexistentă, cu modalitățile legale mai sus arătate, modalități care, dacă n-ar fi vorba despre o organizare tradițională (care și-a dovedit viabilitatea în decursul istoriei), singulară și excepțională, ar putea suscita dubii de constituționalitate.

Din faptul că această formă arhaică este o modalitate *sui generis* de proprietate rezultă și că, în ipoteza în care Curtea Constituțională ar considera că „modalitățile” amintite ar trebui reamenajate, Curtea nu ar avea altă soluție decât să aducă în circuitul civil general terenurile restituite în cadrul formelor asociative, rupând indiviziunea și caracterul ei perpetuu, spre a institui pentru suprafețele respective un regim juridic ce nu a existat în trecut, devenind astfel legislator pozitiv. Admiterea înlocuirii unui membru al asociației, ca efect al voinței proprietarului unei cote-părți, voință exprimată prin act între vii ori prin testament, ar avea același efect: desființarea proprietății indivize, forțate și perpetue, o proprietate care nu cuprinde, în sine, nimic neconstituțional. În același sens a statuat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 237 din 27 noiembrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 702 din 28 decembrie 2000: „Proprietatea comună, sub toate formele pe care sistemul juridic românesc le cunoaște, inclusiv atunci când îmbracă forma «indiviziunii forțate și perpetue» la care se referă legea supusă controlului de constituționalitate, nu este o formă de proprietate al cărei exercițiu ar fi supus unor îngrădiri. Indiviziunea, ca formă a proprietății comune, are în vedere pluralitatea subiectelor dreptului de proprietate, iar nu conținutul acestuia, și anume prerogativele pe care le conferă. Atunci când există diferențe între formele de proprietate comună ori între acestea și proprietatea exclusivă, în ceea ce privește exercitarea unora dintre atributele dreptului de proprietate, aceste diferențe corespund particularităților regimului juridic al acelei forme de proprietate, neputând fi considerate ca îngrădiri ale exercițiului dreptului de proprietate, în sensul la care se referă art. 49 din Constituție, potrivit căruia o restrângere poate fi făcută numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor, desfășurarea instrucției penale, prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori ale unui sinistru deosebit de grav.

A admite că indiviziunea forțată și perpetuă — de pildă cea asupra părților comune ale unei construcții de locuit, cuprinzând apartamente aflate în proprietatea unor persoane diferite — este inadmisibilă, deoarece reprezintă o îngrădire perpetuă și nejustificată a exercițiului dreptului de proprietate, înseamnă a nu ține seama de existența, în practică, a numeroase ipoteze în care o asemenea formă de proprietate comună corespunde naturii bunului și, câteodată, unei declarații a legii.“

Regimul juridic al coproprietății forțate și perpetue presupune numai o altă modalitate de exercitare a dreptului de proprietate sau a celui de moștenire.

În concepția legiuitorului reconstituirea dreptului de proprietate în cazul suprafețelor forestiere aflate, la data dobândirii lor de către stat, în proprietatea comună a formelor asociative enumerate nu poate fi concepută decât tot în cadrul acelor forme; dreptul de proprietate urmează să aibă configurarea, prerogativele și, în general, regimul juridic avute din epoca respectivă. Această concepție apare în chip evident dacă ne raportăm la forma originară a art. 27 din Legea nr. 1/2000, text potrivit căruia „*Exploatarea terenurilor forestiere prevăzute la art. 26 din prezenta lege se face în conformitate cu statutele formelor asociative admise de legislația statului român în perioada anilor 1921—1940*”.

În aceste condiții regimul juridic al proprietății privind terenurile forestiere restituite foștilor proprietari, în cadrul formelor asociative menționate, este determinat de legiuitor, în mod special, în considerarea particularităților economice și sociale ale formelor de exploatare anterioare trecerii terenurilor în proprietatea statului.

În alți termeni, dreptul de proprietate renaște în favoarea foștilor proprietari sau a moștenitorilor acestora, în condițiile imperativ stabilite de legiuitor, fără ca regimul astfel reglementat să reprezinte o abatere de la principiile constituționale privind ocrotirea proprietății private. Aceste particularități cuprind anumite limitări ale unor prerogative ale dreptului de proprietate, decurgând din faptul că acest drept poartă asupra unei proprietăți aflate într-o perpetuă indiviziune forțată; bunurile respective sunt administrate și exploatare exclusiv în formele asociative prevăzute de lege, corespunzător situației existente în momentul trecerii terenurilor forestiere în proprietatea statului.

La fel ca în cazul oricăror restituiri de bunuri, foștii proprietari urmează, de regulă, să fie despăgubiți integral, dar nu se poate admite ca ei să dobândească mai multe drepturi decât cele pe care le-au avut anterior.

În cazul terenurilor forestiere restituite, potrivit legii, către persoanele îndreptățite, membre ale formelor asociative amintite, regimul juridic stabilit imperativ are, în principiu, următoarele particularități:

— suprafețele forestiere se restituie celor îndreptățiți, în proprietate comună, în cadrul formelor asociative — subiecte colective de drepturi — ce se constituie ca persoane juridice în temeiul art. 28 din legea criticată, în vederea administrării și exploatării terenurilor cu respectarea regimului silvic, care au scop patrimonial și își desfășoară activitatea cu sprijinul și sub controlul organizațiilor din sistemul silvic;

— înstrăinarea de către titulari a cotei-părți din proprietate nu se poate face către persoane din afara acesteia. Transmiterea *mortis causa* a acestei cote-părți poate fi făcută numai prin moștenire legală;

— în cazul în care încetează existența asociației, terenurile respective revin în proprietatea statului și în folosința consiliului local.

Aceste elemente definesc dreptul de proprietate comună în indiviziune forțată și perpetuă, sub condiția exploatării terenurilor forestiere în forme asociative — subiecte de drept colective — și cu respectarea regimului silvic. Limitele și conținutul acestui drept au fost stabilite în acord

cu dispozițiile art. 41 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora: „*Dreptul de proprietate, precum și creanțele statului sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.*” Astfel, aceste reglementări nu contravin principiului ocrotirii egale a proprietății private, indiferent de titular, consacrat la art. 41 alin. (2) din Constituție.

În ceea ce privește susținerile autorilor sesizării, referitoare la limitele dreptului statului de a stabili regimul juridic al dreptului de proprietate reconstituit în favoarea foștilor proprietari, ele urmează, de asemenea, să fie respinse. Într-adevăr, în legătură cu acest aspect Curtea s-a mai pronunțat, statuând următoarele: „Chiar dacă naționalizarea sau alte moduri prin care, sub imperiul unor legi anterioare, a luat naștere dreptul de proprietate al statului nu sunt corespunzătoare prevederilor Constituției, dreptul subiectiv de proprietate al statului, constituit potrivit reglementărilor legale anterioare actualei legi fundamentale, nu este stins ca efect al intrării în vigoare a acesteia, independent de modificările aduse regimului juridic al proprietății. Așa fiind, [...] dreptul fostului proprietar de a i se restitui imobilul se naște în viitor, prin aplicarea prevederilor legale care îi reconstituie acest drept. Prevederile privind garantarea și ocrotirea proprietății, potrivit art. 41 din Constituție, se aplică numai după reconstituirea sau constituirea dreptului de proprietate” (Decizia Curții Constituționale nr. 136 din 21 octombrie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 448 din 24 noiembrie 1998).

Este, de asemenea, neîntemeiată critica potrivit căreia revenirea terenurilor în proprietatea statului, în cazul dizolvării, ar echivala cu o expropriere făcută prin încălcarea prevederilor Constituției. În realitate, dreptul asupra terenurilor la care se referă reglementarea fiind condiționat de existența formelor asociative, încetarea acestora nu poate avea alt efect decât acela prevăzut de lege.

Curtea constată că este nefondată și critica privind violarea art. 42 din Constituție referitor la garantarea dreptului la moștenire, deoarece legea este aceea care stabilește formele de moștenire, iar în speță reglementarea dreptului la moștenire este făcută în considerarea regimului juridic special al acestei forme asociative.

3. Referitor la constituționalitatea pct. 1 al art. I din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001:

Autorii sesizării consideră că aceste dispoziții, potrivit cărora „*În aplicarea prevederilor prezentei legi reconstituirea dreptului de proprietate se face de regulă pe vechile amplasamente, dacă acestea sunt libere*”, sunt neconstituționale, deoarece contravin art. 41 alin. (1) din Constituție și art. 1 din Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Curtea reține însă că dispozițiile criticate prevăd, ca principiu general, criteriul de reconstituire a dreptului de proprietate pe vechiul amplasament, în toate cazurile în care aplicarea acestuia este posibilă. Prin urmare, este nefondată susținerea că actul normativ criticat „a abdicat de la dispoziția imperativă a «vechiului amplasament»”.

4. Referitor la critica privind caracterul retroactiv al ordonanței de urgență supuse controlului de constituționalitate, Curtea constată că autorii sesizării nu au indicat care anume dintre dispozițiile criticate retroactivează, ci se referă doar la faptul că dreptul de proprietate s-a născut prin

aprobarea cererii de către comisia județeană de punere în posesie, iar revenirea asupra acestor aprobări ar fi să perturbe grav relațiile de proprietate. Or, această simplă afirmație nu îngăduie verificarea criticii de neconstituționalitate. Chiar examinând textul ordonanței, Curtea constată că nu rezultă că aceasta are caracter retroactiv. Dimpotrivă, aplicarea retroactivă este exclusă, potrivit art. 6¹ din ordonanța de urgență criticată, așa cum a fost modificat prin legea de aprobare, articol care are următoarea redactare: „(1) *În situația în care anumite suprafețe sunt revendicate de 2 solicitanți, dintre care unul este proprietarul deposedat prin măsurile abuzive aplicate în perioada anilor 1945—1959, iar cel de-al doilea este persoana care a fost împrumutată cu teren preluat de la fostul proprietar, teren ce a fost preluat în orice mod de cooperativă sau de stat, se va restitui în natură ambilor solicitanți, în limita resurselor de teren existente.*

(2) *În cazul în care resursele sunt insuficiente se va atribui în natură teren primului proprietar, iar cel de-al doilea va fi despăgubit în condițiile legii.*

(3) *În cazul lipsei resurselor se acordă despăgubiri, potrivit legii, ambilor proprietari.*

(4) *Aplicarea prevederilor alin. (1)—(3) nu poate afecta drepturile dobândite în condițiile art. 2 alin. (2).“*

În alte cazuri, în care ar fi vorba despre o revenire asupra unor situații juridice deja consolidate, textele au în vedere reglementări existente în Legea fondului funciar la data când acele situații s-au produs; este, de pildă, cazul prevederilor art. I pct. 15 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, căruia îi corespund prevederile art. 34 alin. 2 și 3 din Legea nr. 18/1991, în forma primară a legii, și ale art. 35 alin. 2 și 3 din lege, după modificarea adusă prin Legea nr. 169/1997. Pentru celelalte prevederi ale ordonanței de urgență nimic nu îndreptățește, în lipsa unor prevederi exprese și explicite, ideea că aplicarea lor ar urma să se facă retroactiv. Aceasta înseamnă că modificările și completările aduse Legii nr. 1/2000 prin ordonanța de urgență menționată urmau — ori urmează încă — să se aplice numai din momentul intrării în vigoare a ordonanței, pentru actele ori operațiile anterioare funcționând principiul *tempus regit actum*.

5. Referitor la reglementarea acordării despăgubirilor, care încalcă dispozițiile art. 137 alin. (5) din Constituție, întrucât „nu se indică sursa de finanțare”, iar starea economiei face imposibilă plata despăgubirilor”, Curtea reține că neindicarea surselor de acoperire a cheltuielilor bugetare stabilite printr-o lege, în chiar textele acelei legi, nu reprezintă nemijlocit un motiv de neconstituționalitate, deoarece în textul Constituției se vorbește numai despre stabilirea sursei de finanțare înainte de aprobarea cheltuielii, iar nu despre obligativitatea indicării în lege a sursei respective; pe de altă parte, o asemenea precizare există totuși la art. I pct. 49 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, prin care în textul art. 40 din Legea nr. 1/2000 s-a prevăzut obligația Guvernului de a stabili, prin hotărâre, sursele financiare și modalitățile de plată a despăgubirilor către foștii proprietari. Prin urmare și această critică urmează să fie respinsă, fiind nefondată.

6. Referitor la critica de neconstituționalitate a dispozițiilor cuprinse la art. I pct. 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2001, în raport cu art. 21 din Constituție, Curtea observă că reglementarea indicată nu

conține nici o dispoziție care să pună în discuție accesul la justiție.

La acest punct al sesizării se mai arată că „terenurile forestiere au fost ocupate fără nici o lege, deci fără titlu“, și ca o consecință a faptului că „nefiind o lege de trecere în proprietatea statului nu pot fi nici înscrisuri emise după 1945 care să urmeze preluarea terenurilor forestiere. Înscrisurile datând anterior războiului nu sunt recunoscute de comisiile locale“.

Neputând fi vorba despre pct. 2 din ordonanță, s-ar putea presupune că sesizarea poartă asupra art. 1 pct. 3 din Legea pentru aprobarea ordonanței de urgență, text care a fost deja examinat și potrivit căruia la reconstituirea dreptului de proprietate pentru terenuri forestiere este admisă numai proba cu înscrisuri.

Legea enumeră exemplificativ înscrisurile ce pot servi spre a proba dreptul de proprietate, nefiind vorba printre înscrisurile enumerate de dovezi privind preluarea suprafețelor de către stat; aceasta înseamnă că există o largă varietate de înscrisuri pe care se poate sprijini cererea de restituire a terenurilor forestiere.

Deoarece autorii sesizării nu au precizat dispozițiile criticate și nici nu au arătat care sunt motivele de neconstituționalitate, având în vedere dispozițiile imperative ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, potrivit căroră „Sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate“, critica de neconstituționalitate, sub acest aspect, este inadmisibilă.

7. Referitor la critica privind dispozițiile art. 1 pct. 6 din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001:

Critica este astfel formulată: „Punctul 6 — neconstituțional. Încalcă art. 41 alin. (2) — proprietatea privată este ocrotită în mod egal, indiferent de titular. Statul a folosit timp de 60 de ani terenul preluat abuziv. Nu există nici un text de lege care să oblige statul la plata despăgubirilor pentru viile, livezile, acumulările de ape, prin investițiile proprietarului.“

Critica de neconstituționalitate are în vedere pct. 6 al art. 1 din lege, deși nu există nici o precizare în acest sens de natură să lămurească lucrurile. Textul criticat, și anume art. 19, prevede că „În cazul în care pe suprafețele de teren care fac obiectul reconstituirii dreptului de proprietate în condițiile prezentei legi se află investiții funcționale, contra-valoarea acestor investiții rămasă neamortizată se recuperează de la noii proprietari într-o perioadă de maximum 10 ani“.

Este evident că în formularea reprodușă textul nu este susceptibil de nici o critică de neconstituționalitate, căci nu face decât să îl oblige pe beneficiarul reconstituirii dreptului de proprietate de a plăti sporul de valoare datorat investițiilor făcute de stat. Iar aceasta numai în măsura în care îmbunătățirile funciare sunt utile — de ele urmând să profite și beneficiarii restituirilor — și, tot astfel, numai în limitele cheltuielilor de investiții încă neamortizate.

De fapt, autorii sesizării nici nu par să critice pentru neconstituționalitate acest text, deși este invocat — ca fiind violat — principiul consacrat de art. 41 alin. (2) din Legea fundamentală, care instituie ocrotirea egală, indiferent de titular, a proprietății private. O analiză, oricât de sumară, a prevederii menționate nu poate să nu infirme ideea că prin aceasta s-ar încălca principiul protecției egale a proprietății private.

În realitate, autorii sesizării au în vedere ceea ce, de fapt, ar putea fi o omisiune a legii, și anume faptul că nici un text nu obligă statul să înapoieze fostului proprietar al terenului ce se restituie, o dată cu suprafața respectivă, și valoarea investițiilor făcute de proprietar pe terenul preluat abuziv, de care statul s-a folosit de la preluare. Un asemenea reproș nu are însă nici o legătură cu constituționalitatea textului criticat și nici nu privește ocrotirea proprietății private. Căci, în concepția constant promovată în deciziile Curții Constituționale, problema ocrotirii proprietății private nu se poate pune decât după reconstituirea dreptului de proprietate al celor îndreptățiți, de vreme ce până atunci proprietatea a aparținut statului.

8. O altă critică de neconstituționalitate privește art. 1 pct. 11 din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, în sensul că „Pct. 11 încalcă dreptul de proprietate prin nerecunoașterea dreptului de proprietate în formele existente la data preluării bunului. Reglementarea unor condiții diferite pentru reconstituirea dreptului de proprietate, altele decât cele care existau în 1945, blochează practic posibilitatea retrocedării“.

Textul ce face obiectul criticii art. 1 pct. 11 din legea pentru aprobarea ordonanței, prin care se modifică alin. (1) al art. 26 din Legea nr. 1/2000, este următorul: „*Foștilor membri ai formelor asociative de proprietate asupra terenurilor cu vegetație forestieră, composesorate, obști de moșneni în devălmășie, obști răzeșești nedivizate, păduri grănicerești, păduri comunale provenite din păduri grănicerești și alte forme asociative asimilate acestora, precum și moștenitorilor lor, care au formulat cereri de reconstituire a dreptului de proprietate în baza art. 46 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, li se va elibera un singur titlu de proprietate, cu mențiunea «la titular»: «composesorat», «obște de moșneni», «obște de răzeși», «păduri grănicerești», alte asociații și cu denumirea localității respective.*“

Curtea reține că nici această critică a sesizării nu este motivată astfel încât să se poată cunoaște ce anume au în vedere autorii săi. Din analiza textului menționat Curtea constată că acesta răspunde pe deplin preocupărilor autorilor sesizării. Au fost instituite, într-adevăr, prin lege forme de proprietate intrate de multă vreme în domeniul istoriei, ceea ce înseamnă, bineînțeles, recunoașterea, chiar în exces, a formelor dreptului de proprietate de la data preluării bunurilor.

Nu se poate pretinde însă legiuitorului din anul 2001 să ocrotească până la ultimele detalii ale unor reglementări revoluționare — în temeiul noii Constituții a României din 1991 — forme de organizare și de proprietate care au existat în urmă cu 60 de ani, sub imperiul a cu totul alte reglementări constituționale. Nici Constituția nu poate, bineînțeles, să cuprindă prevederi retroactive.

9. O altă critică privește pct. 13 din Legea pentru aprobarea ordonanței, și anume alin. (2⁴), nou-introdus la art. 26 din Legea nr. 1/2000, pe motiv că acesta este confuz. Acest text are următoarea redactare: „*Retrocedarea pădurilor comunale ce provin din păduri grănicerești se va realiza în cote egale către formele asociative ale foștilor grăniceri și comunelor, pe raza unităților administrativ-teritoriale pe care sunt situate pădurile respective.*“

Curtea constată însă că prevederea legală este clară. Textul are în vedere restituirea pe vechile amplasamente.

În ceea ce privește posibilele dificultăți în aplicarea dispozițiilor legale menționate, evocate de autorii sesizării,

Curtea constată că soluționarea unor asemenea probleme nu cade în competența acesteia, ele fiind chestiuni de aplicare și de interpretare a legii.

10. Se afirmă, tot astfel, că trecerea în proprietatea publică a unor terenuri, prin legea de retrocedare, încalcă art. 41 din Constituția României; această trecere ar fi posibilă, în opinia autorilor, numai prin expropriere. Și de această dată autorii au omis să indice textul care formează obiectul criticii de neconstituționalitate.

S-ar putea ca reproșul de neconstituționalitate să aibă în vedere art. 22¹ din Legea nr. 1/2000, în redactarea dată de art. I pct. 7 din Legea pentru aprobarea ordonanței, text potrivit căruia „*Suprafețele proprietate de stat formate din terenurile realizate pe seama îndiguirilor, desecărilor și altor lucrări de îmbunătățiri funciare, din terenurile fermelor de stat existente la data intrării în vigoare a Legii nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare, din cele preluate de la Domeniile Coroanei sau de la Ministerul Apărării Naționale rămân în*

domeniul public al statului și nu pot face obiectul reconstituirii dreptului de proprietate”.

Textul legii nu prevede însă, contrar susținerii autorilor sesizării, trecerea unor suprafețe de teren în proprietatea publică. Curtea reține că dispoziția în discuție are în vedere terenuri ce aparțin în proprietate statului și care, ca atare, nu au cum să facă obiectul exproprierii. Este dreptul statului de a stabili regimul juridic al terenurilor ce îi aparțin în proprietate și, desigur, apartenența acestora la domeniul public sau la cel privat.

11. Referitor la celelalte critici de neconstituționalitate Curtea constată că nu poate reține nici o legătură cu obiectul sesizării. Ar fi greu, spre pildă, dacă nu chiar imposibil, să se stabilească vreo legătură a obiectului sesizării cu dispozițiile constituționale cuprinse în art. 139 alin. (4) privind statutul membrilor Curții de Conturi.

Față de considerentele expuse Curtea urmează să constate că dispozițiile criticate sunt constituționale.

Având în vedere considerentele expuse în prezenta decizie, dispozițiile art. 16, 21, ale art. 114 alin. (1), (4) și (5), art. 141 alin. (1), art. 137 alin. (5) și ale art. 144 lit. a) din Constituție, precum și prevederile art. 2 alin. (3), art. 12, ale art. 13 alin. (1) lit. A.a), ale art. 17, 18, ale art. 19 alin. (1) și ale art. 20 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Constată că Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, precum și modificarea și completarea Legii nr. 18/1991, republicată, a fost adoptată cu respectarea procedurilor constituționale.

2. Constată că dispozițiile din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2001, care au făcut obiectul sesizării, sunt constituționale.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Definitivă și obligatorie.

Dezbaterea a avut loc la data de 12 iunie 2002 și la ea au participat: Nicolae Popa, președinte, Costică Bulai, Nicolae Cochinescu, Constantin Doldur, Kozsokár Gábor, Petre Ninosu, Șerban Viorel Stănoiu, Lucian Stângu, Ioan Vida, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
prof. univ. dr. **NICOLAE POPA**

Magistrat-asistent șef,
Claudia Miu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI – CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română – S.A. – Sucursala „Unirea” București
și nr. 5069427282 Trezoreria sector 5, București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78,
E-mail: ramomrk@bx.logicnet.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro